

Изх. № 05-09-26/ 14.10.2011 г.

ДО
Г-Н СЕРГЕЙ ИГНАТОВ
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО,
МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

ОТНОСНО: Бележки и предложения по проект на Правилник за наблюдение и оценка на научноизследователската дейност, осъществявана от висшите училища и научните организации, както и на дейността на фонд "Научни изследвания"

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ИГНАТОВ,

Целта на този Правилник е да се изгради система за наблюдение и оценка на научноизследователската дейност, осъществявана от висшите училища и научните организации, както и на дейността на фонд „Научни изследвания“ (фонд „НИ“). Според Правилника обект на наблюдение и оценка са:

- научни организации и техни звена и фонд „НИ“;
- резултати от научноизследователската дейност на организациите (чл.11):
 - публикации
 - монографии
 - учебници, учебни помагала и др.
 - патенти
 - цитати и отзиви
 - приходи от национални и международни проекти
 - успешно защитили докторанти
 - членство в международни редакционни колегии
- дейността на фонд „НИ“, която се оценява по следните показатели (чл.19, ал.1)
 - съответствие с националното законодателство, Националната стратегия за научни изследвания, европейски рамкови програми, европейската и националната пътни карти за научноизследователската инфраструктура;
 - избор на оценители и тяхната компетентност;
 - обосновааност на финансираните проекти;
 - ефективност на дейността по контрола на изпълнение и отчитане на финансираните проекти;

Определени са шест научни области: хуманитарни науки и изкуства; социални, стопански и правни науки; природни науки, математика и информатика; технически науки; аграрни науки и ветеринарна медицина; здравеопазване и спорт.

Субекти на оценката са: комисии, съответно за оценка и наблюдение на организациите и фонда, с анонимни членове, назначени от Министъра на образованието, младежта и науката.

За дейността на организациите на адитивен принцип се изгражда обща (интегрална) оценка на научната компетентност Е (Приложение 2), като се приема, че тя определя средния образ на изследователя от организацията на база оценяване на научните публикации, научния капацитет и национална и международна разпознаваемост.

Дейността на фонд „НИ“ се оценява основно по броя на успешно завършилите договори и отчетените патенти.

Към проекта за Правилник може да се направят следните бележки:

1. По отношение на обектите за оценка и наблюдение

Очевидно е, че под „научноизследователска дейност“ се разбират фундаментални изследвания, като се съди по резултатите, които са предмет на оценка: публикации, патенти, цитати и др.

Считаме, че изключването на приложните изследвания от научноизследователската дейност не отговаря на изискването за изграждане на връзки наука – бизнес. Не се оценяват полезни за бизнеса резултати: нови технологии, интердисциплинарни изследвания, създаването на принципно нови продукти и услуги с високи технологии (нанотехнологии, нови материали, ИКТ, биотехнологии и др.). Те могат да служат за основа на развойни работи и иновационни проекти полезни за бизнеса.

Тази насоченост на оценката на организациите, която стимулира основно публикационната дейност, е в противоречие с Националната стратегия за развитие на научните изследвания, в която се акцентира върху повишаването на ефективността на научноизследователската и развойна дейност. Според стратегията публично финансиране на фундаментални изследвания е обосновано „единствено и само с цел поддържане образователният потенциал във висшите ни училища“. В този смисъл предложените критерии за оценка поставят в неравностойно положение ВУЗ и научните организации.

Може да се прогнозира, че тази насоченост на оценката на организациите ще задълбочи разрыва между тях и бизнеса.

- 2.** Дейността на фонд „НИ“ се оценява само по завършени договори, без да е направен опит да се оценят реални резултати: разработени технологии, продължаване на договори от фонд „НИ“ с финансиране от Националния иновационен фонд (НИФ), съвместни разработки с фирми довели до нови продукти услуги в стратегически направления.
- 3.** Научният капацитет на организациите се оценява само по характеристиките на изследователския персонал и привлечените парични средства. Този капацитет зависи най-вече от фондовъоръжеността на изследователите, условията на работа, техническия и помощен персонал, осигуреното рисково финансиране.
- 4.** Не е ясно, как ще се стимулират чрез системата за оценка на организациите интердисциплинарните изследвания и изследванията в областта на сигурността.
- 5.** Не можем да вземем отношение по коректността на събирането на разнородни по характер, макар и относителни, показатели за формиране на интегрален показател, без отчитане на съответни коефициенти на тежест.
- 6.** Силното административно начало при назначаването и анонимността на членовете на комисииите за наблюдение и оценка не са в съответствие с принципите за автономност на ВУЗ и научните организации и на прозрачността. Няма яснота за какво ще се използват резултатите от оценките и ще има ли процедура за тяхното обсъждане и евентуални възражения и корекции.

7. При оценка на системи и организации особено важен показател е тяхната ефективност, като отношение на резултати към разходи. Ако се оценяват само резултати, можем да стигнем до абсурдни сравнения и заключения. Ще споменем например, че ако в хуманитарните науки резултатите в повечето случаи са плод на индивидуални усилия, то в природните и техническите науки те се получават от работа в екипи и от сериозни разходи за апаратура, оборудване и консумативи.
8. Като се има предвид, че в управлението на научните и иновационни процеси се използват във все по-голяма степен моделите на „тройната спирала“ – научни организации – бизнес – правителство, считаме, че в предложената система за оценка на научноизследователската дейност, участие трябва да вземе и бизнеса. Това би трябвало да стане в процеса на формиране на отношенията наука – бизнес, ако задачата на системата не е да се оценяват резултати на науката, които се реализират в решаването на задачи, произтичащи от нейната вътрешна логика на развитие.
9. От Правилника не става ясно, как ще се използват интегралните оценки на организациите, т.е. на базата на какви методи ще се прецени коя организация е добра. Искаме да отбележим, че дори в една научна област организациите са много различни по цели и ресурси и простото подреждане според интегралната оценка няма да бъде коректно.
10. Усвояването на средствата за научноизследователските дейности и от фонд „НИ“ трябва да се осъществява на базата на пътни карти с ясни индикатори по отделните етапи, за да се проследява постигането на заложените цели.

С УВАЖЕНИЕ,

ГЕОРГИ ШИВАРОВ
ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ